

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет музичного мистецтва та хореографії
Кафедра музикознавства та музичної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ
_____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сольфеджіо

для студентів 2 курсу

Спеціальності: 025 Музичне мистецтво

Освітнього рівня: перший (бакалаврський)

Освітньої програми: 025.00.03 Інструментальне виконавство
(фортепіано); 025.00.04 Інструментальне виконавство (оркестрові
струнні, народні, духові, ударні інструменти)

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02138554	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма № 2064/23	
(підпис)	(прізвище, ініціали)
« _____ »	20 23 р.

Київ - 2023

Розробник: Теряєва Лариса Анатоліївна, викладач кафедри музикознавства та музичної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат педагогічних наук

Викладач: Теряєва Лариса Анатоліївна, викладач кафедри музикознавства та музичної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка, кандидат педагогічних наук

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри музикознавства та музичної освіти
Протокол від 28.08.2023 р. № 11
Завідувач кафедри _____ Ольга Олексюк

Робочу програму погоджено з гарантими освітньої професійної програми: 025.00.03 Інструментальне виконавство (фортепіано)
«__»_____ 2023 р.
Гарант освітньої професійної програми _____ Наталія Свириденко

Робочу програму погоджено з гарантими освітньої професійної програми: 025.00.04 Інструментальне виконавство (оркестрові струнні, народні, духові, ударні інструменти)
«__»_____ 2023 р.
Гарант освітньої професійної програми _____ Віктор Сподаренко
Робочу програму перевірено
«__»_____ 2023 р.

Заступник декана _____ Інна ТКАЧЕНКО

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____, «__»_____ 20__ р. протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____, «__»_____ 20__ р. протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____, «__»_____ 20__ р. протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____, «__»_____ 20__ р. протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____, «__»_____ 20__ р. протокол №__

1. Опис початкової дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисциплін за формами навчання		
	денна	заочна	
Вид дисципліни	обов'язкова		
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська		
Загальний обсяг кредитів/годин	7/210		
Курс	2		-
Семестр	3	4	-
Кількість змістових модулів з розподілом	2	1	-
Обсяг кредитів	2	1	-
Обсяг годин, в тому числі:	60	30	-
Аудиторні	28	14	-
Модульний контроль	4	2	-
Семестровий контроль	15	-	-
Самостійна робота	13	14	-
Форма семестрового контролю	екзамен	залік	-

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу: формування вільної слухової орієнтації в музичному матеріалі, вміння слухати та сприймати музику в усіх її компонентах.

Завдання курсу:

- формування у студентів навичок точного інтонування та визначення на слух елементів музичної мови;
- формування навички вільного читання з аркуша (з урахуванням чистого інтонування та метро-ритмічної точності) різних одноголосних музичних прикладів та середніх за складністю хорових партитур;
- розвиток внутрішнього слуху (вчити визначати стиль та характер музичного твору без програвання його на інструменті, визначати мелодичні та ладові особливості, гармонічну мову хорової партитури, її ладо-тональні і темпові зміни, кульмінацію твору);
- домагатися від студентів ансамблю під час сольфеджування багатоголосних прикладів;
- домагатися осмисленого ставлення до структурної, ладо-тональної та метро-ритмічної будови музичного прикладу (привчати студентів в уяві аналізувати приклад, спираючись на теоретичні знання, розуміти мелодичний і гармонічний розвиток музичної думки, відмічати найбільш характерні інтонаційно-ритмічні та інші закономірності та особливості в прикладах з сольфеджування або слухового аналізу);
- формування навичок запису одноголосного та двоголосного диктанту.

Діяльність студентів відбувається у Центрі компетентностей – Навчальній лабораторії інформаційних технологій у музичному мистецтві.

2. Результати навчання за дисципліною

У процесі вивчення курсу студент формує такі **компетентності**:

Загальні:

- здатність до спілкування державною мовою як усно, так і письмово;
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;
- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт;
- здатність працювати автономно.

Спеціальні (фахові):

- здатність усвідомлювати художньо-естетичну природу музичного мистецтва;
- здатність усвідомлювати взаємозв'язки та взаємозалежності між теорією та практикою музичного мистецтва;
- здатність використовувати знання про основні закономірності й сучасні досягнення у теорії, історії та методології музичного мистецтва;
- здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності;
- здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності;
- здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій;
- здатність оперувати професійною термінологією;
- здатність використовувати широкий спектр міждисциплінарних зв'язків;
- здатність свідомо поєднувати інновації з усталеними вітчизняними та світовими традиціями у виконавстві, музикознавстві та музичній педагогіці;
- здатність застосовувати традиційні і альтернативні інноваційні технології музикознавчої, виконавської, композиторської, диригентської, педагогічної діяльності;

Програмні результати навчання:

- аналізувати музичні твори з виокремленням їх належності до певної доби, стилю, жанру, особливостей драматургії, форми та художнього змісту;
- демонструвати володіння музично-аналітичними навичками в процесі створення виконавських, музикознавчих та педагогічних інтерпретацій;
- володіти термінологією музичного мистецтва, його понятійно-категоріальним апаратом;
- демонструвати музично-теоретичні, культурно-історичні знання з музичного мистецтва.

У разі загострення епідеміологічної ситуації, пов'язаної з COVID-19, усі лабораторні заняття будуть проводитись дистанційно. Виконання усіх видів завдань, запланованих програмою, відбуватиметься в режимі відео-конференцій на платформі Google, Zoom

3. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт				
		Аудиторна:			Самостійна	Семестровий контроль
		Лабораторні	Модульний контроль	Індивідуальні		
Змістовий модуль 3. Функціональні зв'язки акордів мажорно-мінорної системи						
Тема 3.1. Септакорд II ступеня та його обернення	6	4			2	
Тема 3.2. Септакорд II ступеня та його обернення	6	4			2	
Тема 3.3. Внутрішньо-функціональне розв'язання головних септакордів ладу	3	2			1	
Тема 3.4. Тризвуки побічних ступенів ладу	5	4			1	
Модульний контроль	2		2			
Разом	22	14	2		6	
Змістовий модуль 4. Гармонічне чотириголосся						
Тема 4.1. Гармонічне чотириголосся в тісному розташуванні	6	4			2	
Тема 4.2. Гармонічне чотириголосся в широкому розташуванні	6	4			2	
Тема 4.3. Нонакорди S і D групи.	9	6			3	
Модульний контроль	2		2			
Семестровий контроль	15					15
Разом	38	14	2		7	15
Усього на III семестр	60	28	4		13	15

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт							
		Аудиторна:						Самостійна	Семестровий контроль
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Модульний контроль	Індивідуальні		
Змістовий модуль 6.									
Тема 1. Ладова альтерація мажору та мінору	11				6			5	
Тема 2. Гармонічні звороти в умовах ладової альтерації	9				4			5	
Тема 3. Відхилення в тональності першого ступеня спорідненості	8				4			4	
Модульний контроль	2					2			
Разом	30				14	2		14	

III семестр

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III. Функціональні зв'язки акордів мажорно-мінорної системи

Тема 3.1. Септакорд II ступеня та його обернення

Мета: осмислення субдомінантної функції септакорду II ступеня з оберненнями, його драматургічної ролі в композиції музичного твору, усвідомлення відмінностей структури цього акорду в різних видах мажору та в мінорі, засвоєння логіки розв'язання септакорду II ступеня та його обернень, розвиток навичок чистого інтонування, визначення на слух вивчених акордів та добору акомпанементу з використанням цих акордів у мажорних та мінорних тональностях 0-6 знаків.

Тема 3.2. Септакорд VII ступеня та його обернення

Мета: осмислення доміантної функції септакорду VII ступеня з оберненнями, його драматургічної ролі в композиції музичного твору, усвідомлення відмінностей структури цього акорду в різних видах мажору та в мінорі, засвоєння логіки розв'язання септакорду VII ступеня та його обернень, розвиток навичок чистого інтонування, визначення на слух вивчених акордів та добору акомпанементу з використанням цих акордів у мажорних та мінорних тональностях 0-6 знаків.

Тема 3.3. Внутрішньо-функціональне розв'язання головних септакордів ладу

Мета: засвоєння логіки внутрішньо-функціонального розв'язання головних септакордів за правилами «хреста» і «кола», набуття слухового досвіду визначення функцій акордових послідовностей у музичних творах, розвиток навичок інтонування акордових ланцюгів, пов'язаних логікою внутрішньо-функціонального розв'язання, а також добору акомпанементу з використанням логіки внутрішньо-функціонального розв'язання у мажорних та мінорних тональностях 0-6 знаків.

Тема 3.4. Тризвуки побічних ступенів ладу

Мета: усвідомлення функціональної специфіки, виразових якостей та драматургічної ролі тризвуків II, VII ступенів та медіант, засвоєння відмінностей структури означених тризвуків у різних видах мажору та в мінорі, розвиток навичок чистого інтонування вивчених акордів у мажорних та мінорних тональностях 0-6 знаків, а також добору акомпанементу з використанням тризвуків побічних ступенів ладу, набуття досвіду визначення на слух вивчених акордів у музичних творах.

Змістовий модуль IV. Гармонічне чотириголосся

Тема 4.1. Гармонічне чотириголосся в тісному розташуванні

Назви голосів у чотириголоссі (бас, тенор, альт, сопрано). Мелодичне положення акорду. Тісне розташування акордів.

Мета: набуття навичок слухового сприймання багатоголосся; ансамблевого виконання, виокремлення в гармонічній фактурі будь-якого голосу; аналізу голосоведіння багатоголосної фактури.

Тема 4.2. Гармонічне чотириголосся в широкому розташуванні.

Назви голосів у чотириголоссі (бас, тенор, альт, сопрано). Мелодичне положення акорду. Широке розташування акордів.

Мета: набуття навичок слухового сприймання багатоголосся; ансамблевого виконання, виокремлення в гармонічній фактурі будь-якого голосу; аналізу голосоведіння багатоголосної фактури.

Тема 4.3. Нонакорди субдомінантової та домінантової групи

Нонакорди II, IV, V ступенів та їх різновиди. Виклад нонакордів у чотириголоссі та п'ятиголоссі. Використання нонакордів у гармонічних зворотах.

Мета: набуття навичок визначення нонакордів II, IV, V ступенів (побудова, різновиди) та особливості їх розташування, відпрацювання співу акордових послідовностей.

IV СЕМЕСТР

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ VI

Хроматизм. Відхилення.

Тема 6.1. Ладова альтерація мажору і мінору – 6 год.

Хроматичні інтервали в мажорі та мінорі (побудова розв'язання). Альтерація акордів субдомінантової та домінантової групи в мажорі та мінорі.

Лабораторні заняття (6 год.)

Мета: набуття навичок визначення, інтонування різновидів альтерації в мажорі (мелодика, інтервали, акорди), аналізу особливостей розташування альтерованих акордів і використання їх в каденційних зворотах.

Завдання

1. Настройка в ладо тональності.
  2. Інтонувати:
    - звукоряди мажору з повною хроматизацією за знаками, запропонованими викладачем;
    - хроматичні інтервали в тональностях мажору до 4 ключових знаків з розв'язанням;
    - ланцюжком (за схемою) характерні та хроматичні інтервали з розв'язанням в межах однієї тональності;
    - акордові послідовності, що містять альтеровані акорди S групи в каденційних зворотах в мажорних тональностях.
  3. Сольфеджувати:
    - перевірка завдань для самостійної роботи попередньої теми;
    - одноголосні вправи з ладовою альтерацією нестійких ступенів;
    - двоголосні вправи з елементами ладової альтерації;
    - однотонально триголосні приклади гармонічного складу з музичної літератури (один голос співати, решту виконувати на фортепіано або співати тріо);
  4. Визначити на слух:
    - хроматично змінені нестійкі ступені мажорних звукорядів;
    - ланцюжки (діатонічних, характерних, хроматичних) інтервалів в тональностях мажору;
    - види альтерованих акордів;
    - гармонічні послідовності, що містять альтеровані акорди;
  5. Після настройки і прослуховування мелодії визначити значення хроматизмів та записати їх.
  6. Створити декілька мелодій в ладах, звукоряди яких запропоновані викладачем.
- Література основна :** 2, 3, 5.
Література додаткова : 4, 5.

Тема 6.2. Гармонічні звороти в умовах ладової альтерації. – 4 год.

Альтеровані акорди в плагальних зворотах. Альтеровані акорди в автентичних зворотах. Альтеровані акорди в прохідних та допоміжних зворотах. Альтеровані акорди в перерваному звороті.

Лабораторне заняття (2 год.)

Мета: набуття навичок сприйняття колористичної та експресивної сторони гармонії в її ускладнених формах, усвідомлення художніх закономірностей композиторських нотацій XIX – XX ст.; осмислення функціональної природи альтерованих акордів, визначення певних змін в структурі акорду, аналізу та інтонування гармонічних зворотів з різними альтерованими акордами.

Завдання

1. Настройка в ладотональності:
  - за камертоном, з подальшим оспівуванням звуків тонічного тризвука

- від попередньої тональності.
2. Інтонувати:
    - хроматичні допоміжні до стійких ступенів у мажорі та мінорі
    - підголоскові триголосні періоди з хроматичними, допоміжними та прохідними звуками;
    - гармонічні плагальні звороти з альтерованими акордами:
I – II2 – II2#1#3 – I; I – II2#1#3 – I;
    - гармонічну послідовність з альтерованими акордами в перерваному звороті в тональностях до 2 ключових знаків:
I – III – IV – VII6 – I – I6 – IV – II43#1#3 – K64 – V7 – Vib – IV7#1#3 – K64 – V7 – I.
  3. Сольфеджувати:
    - перевірка знань для самостійної роботи попередньої теми;
    - одно- та двоголосні вправи з підручників з попереднім аналізом альтерованих звуків;
    - триголосні вправи із збірки «Хорові розпівки» Є. Євпака;
    - робота над заданими 4-голосними гармонічними послідовностями.
  4. Визначити на слух:
    - види альтерацій в окремому голосі в гармонічних зворотах;
    - функцію альтерованих акордів в гармонічних зворотах;
    - в гармонічних послідовностях плагальні звороти з альтерованими акордами.
  5. Записати мелодію сопранового голосу з чотириголосного уривку музичного твору.
- Література основна :** 1, 3, 5.
Література додаткова : 1, 2.

Лабораторне заняття (2 год.)

Мета: набуття навичок визначення альтерованих акордів у прохідних та допоміжних зворотах, аналізу гармонічних зворотів, відпрацювання співу акордових послідовностей (ланцюжком та в ансамблі)

Завдання

1. Настройка в ладо тональності:
  - за камертоном, з подальшим оспівуванням звуків тонічного тризвука;
  - від попередньої тональності.
2. Інтонувати:
  - звукоряди мажору та мінору в поступовому русі (вгору і вниз) з альтерацією нестійких ступенів ладу;
  - двоголосні розспівки з хроматичними допоміжними та хроматичними звуками взятими стрибком і кілька пов'язаних між собою хроматичних звуків;
  - у триголоссі варіювання ритмічного малюнка в мелодії на фоні стабільної ритмічної пульсації в середньому та нижньому голосі;
3. Сольфеджувати:
  - перевірка завдань для самостійної роботи попередньої теми;
  - одноголосні вправи з підручників;
  - двоголосні вправи з альтерацією нестійких ступенів;
  - робота над заданими 4-голосними гармонічними послідовностями.
4. Визначити на слух:

- ладову альтерацію ступенів у фрагментах музичних творів;
- акордову структуру окремо виконаних гармонічних зворотів з альтерованими акордами (тони акордів, розташування,)

5. Диктант (одноголосний), попередньо проаналізувати метро-ритмічні ускладнення.

Література основна : 3, 4, 5.

Література додаткова : 2, 5.

Тема 6.3. Відхилення в тональності I ступеня спорідненості – 4 год.

Тональності I ступеня спорідненості в мажорі та мінорі. Відхилення в тональності субдомінанти. Відхилення в тональності домінанти. Побічні домінанти як засіб відхилення.

Лабораторне заняття (2 год.)

Мета: набуття навичок визначення відхилень, засобу їх здійснення в межах періоду, відпрацювання співу гармонічних зворотів з відхиленням в тональності домінанти.

Завдання

1. Настройка в ладотональності:
  - за камеротном, з подальшим доспівуванням звуків тонічного тризвука;
  - від попередньої тональності.
2. Інтонувати:
  - мажорні та мінорні гами з альтерацією нестійких ступенів у терцію і сексту.
  - Мажорні та мінорні гами з альтерацією (з акордовим супроводом)
  - В тональностях Es-dur, cis-moll акордові послідовності з відхиленням в тональності домінанти.
3. Сольфеджувати:
  - одно-, двоголосні вправи з підручників
  - одноголосні вправи з підручників з інтонаційними, метро- ритмічними труднощами;
  - гармонічне та імітаційне двоголосся з відхиленням в тоальності домінанти.
4. Визначити на слух :
  - альтеровані ступені ладу в різних регістрах;
  - неповні акорди в тональностях (доспівати відсутній звук)
  - відхилення в акордових послідовностях, відтворити їх графічно;
  - відхилення та засоби їх здійснення у фрагментах музичних творів;
5. Диктанти:
  - одноголосний з хроматизмами, відхилення та метро-ритмічними ускладненнями;
  - запис басового або середнього голосу (за вибором викладача) у чотириголосному диктанті;
6. Скласти мелодію з використанням відхилень. Проспівати її.

Література основна : 1, 3, 4.

Література додаткова : 2, 4.

Лабораторне заняття (2 год.)

Мета: розвиток відчуття тонального розвитку в музичній тканині, накопичення слухових вражень тональних співвідношень; набуття навичок визначення побічних

тональностей, шляхів змін тональностей в середній побудові, відпрацювання відхилень в тональності субдомінанти.

Завдання

1. Налаштування в ладотональності:
2. Інтонувати:
  - мажорні та мінорні гами з альтерацією нестійких ступенів у терцію і сексту (дуетом і групою);
  - в тональностях A-dur, g-moll (у мелодичному русі) акордові послідовності з відхиленням в тональності доміанти;
  - мелодичні звороти, що містять відхилення в тональності субдомінанти з попереднім аналізом тонального плану;
  - двоголосні речення, в яких є відхилення в тональності субдомінанти з аналізом тональностей, що зустрічаються у виконаних побудовах;
  - триголосні періоди поліфонічної фактури, що містять декілька побічних тональностей.
3. Сольфеджувати:
  - одно-, двоголосні вправи з підручників (з попереднім аналізом ладових ускладнень);
  - робота над заданими 4-голосними гармонічними послідовностями
4. Визначити на слух:
  - тональний план одноголосної мелодичної побудови;
  - засоби тонального розвитку в декількох уривках з музичних творів.
5. Записати після попереднього аналізу тонального плану одноголосний диктант з відхиленнями в тональності субдомінанти.

Література основна : 3, 4, 5.

Література додаткова : 2, 5.

4. Контроль навчальних досягнень

1.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів.

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 3		Модуль 4	
		Кількість одиниць	Макс. кількість балів	Кількість одиниць	Макс. кількість балів
Відвідування лабораторних	1	7	7	7	7
Лабораторна робота (у тому числі допуск, виконання, захист)	10	7	70	7	70
Виконання завдань для самостійної роботи	5	4	20	3	15
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Разом			122		117
Максимальна кількість балів:			239		
Розрахунок коефіцієнта:			III семестр – екзамен.		

Коефіцієнт - $239 : 60 = 3,98$

6. Контроль навчальних досягнень

1.2. Система оцінювання навчальних досягнень студентів.

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 6	
		Кількість одиниць	Макс. к-сть балів
Відвідування лабораторних	1	7	7
Лабораторна робота (у тому числі допуск, виконання, захист)	10	7	70
Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15
Виконання модульної роботи	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	-	-
Разом			117
Коефіцієнт – 1,17			

5. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання.

Змістовий модуль III.

Функціональні зв'язки акордів мажорно-мінорної системи

Тема 3.1. Септакорд II ступеня та його обернення

Завдання: *інтонування* септакорду II ступеня та його обернень із розв'язанням в акордових послідовностях у тональностях 0-6 знаків;

- *письмові вправи* з побудови септакорду II ступеня та його обернень із розв'язанням у тональностях 0-6 знаків;
  - *сольфеджування* мелодій, а також прикладів гармонічного чотириголосся з використанням септакорду II ступеня та його обернень;
  - *визначення на слух* акордових послідовностей з використанням септакорду II ступеня та його обернень;
  - *слуховий аналіз* (функціонально-гармонічний) музичних фрагментів з використанням вивчених акордів, поданих в аудіо-запису;
  - *створення мелодій* з використанням септакорду II ступеня / його обернень;
  - *добір акомпанементу* до мелодій з використанням септакорду II ступеня / його обернень;
- пошук* вивчених акордів у творах репертуару з фаху.

Тема 3.2. Септакорд VII ступеня та його обернення

- **Завдання:** *письмові вправи* з побудови септакорду VII ступеня та його обернень із розв'язанням у тональностях 0-6 знаків;
- *інтонування* септакорду VII ступеня та його обернень із розв'язанням в акордових послідовностях у тональностях 0-6 знаків;

- *сольфеджування* мелодій, а також прикладів гармонічного чотириголосся з використанням септакорду VII ступеня та його обернень;
  - *визначення на слух* акордових послідовностей з використанням септакорду VII ступеня та його обернень;
  - *слуховий аналіз* (функціонально-гармонічний) музичних фрагментів з використанням вивчених акордів, поданих в аудіо-запису;
  - *створення мелодій* з використанням септакорду VII ступеня / його обернень;
  - *добір акомпанементу* до мелодій з використанням септакорду VII ступеня / його обернень;
- пошук* вивчених акордів у творах репертуару з фаху

Тема 3.3. Внутрішньо-функціональне розв'язання головних септакордів ладу

Завдання: *письмові вправи* з побудови акордових ланцюгів із використанням різних комбінацій внутрішньо-функціонального розв'язання за правилами «хреста» і «кола» у тональностях 0-6 знаків;

- *інтонування* побудованих акордових ланцюгів;
  - *сольфеджування* гармонічного чотириголосся з використанням акордових послідовностей внутрішньо-функціонального розв'язання головних септакордів ладу;
  - *визначення на слух* функціональних послідовностей акордів із використанням внутрішньо-функціонального розв'язання;
  - *слуховий аналіз* (функціонально-гармонічний) фрагментів музичних творів з використанням вивчених акордів, пов'язаних внутрішньо-функціональною логікою розв'язання, поданих в аудіо-запису;
  - *добір акомпанементу* до мелодій з використанням септакорду VII ступеня / його обернень;
- пошук* вивчених послідовностей акордів у творах репертуару з фаху.

Тема 3.4. Тризвукі побічних ступенів ладу

Завдання: *письмові вправи* з побудови тризвуків побічних ступенів з оберненнями у тональностях 0-6 знаків;

- *інтонування* побудованих акордів, а також функціональних послідовностей за участю тризвуків побічних ступенів з оберненнями у тональностях 0-6 знаків;
- *сольфеджування* мелодій а також двоголосних, триголосних прикладів та гармонічного чотириголосся з використанням тризвуків побічних ступенів з оберненнями;
- *визначення на слух* функціональних послідовностей акордів з використанням тризвуків побічних ступенів з оберненнями у творах, поданих в аудіо-запису;
- *створення мелодій* з використанням тризвуків побічних ступенів з оберненнями;
- *добір акомпанементу* до мелодій з використанням вивчених акордів;
- *пошук* вивчених акордів у творах репертуару з фаху

Змістовий модуль IV. Гармонічне чотириголосся

Тема 4.1. Гармонічне чотириголосся в тісному розташуванні

Завдання: - Інтонувати:

- звукоряди ладів з різними ритмічними малюнками;
- інтервальні послідовності (діатонічні і характерні) в тональностях до 5 ключових знаків;
- гармонічні послідовності, запропоновані на занятті, по вертикалі;
- будь-який голос в чотириголоссі з одночасним виконанням решти голосів на фортепіано.
- Сольфеджувати:
- одно-, двоголосні вправи з підручників;
- вправи з «Хорових розспівок» Є. Євпака;
- Добрати супровід до трьох мелодій в хоральній фактурі.

Тема 4.2. Гармонічне чотириголосся в широкому розташуванні

Завдання: - Інтонувати:

- звукоряди ладів з різними ритмічними малюнками;
- інтервальні послідовності (діатонічні і характерні) в тональностях до 5 ключових знаків;
- гармонічні послідовності, запропоновані на занятті, по вертикалі;
- будь-який голос в чотириголоссі з одночасним виконанням решти голосів на фортепіано.
- Сольфеджувати: - одно-, двоголосні вправи з підручників;
- вправи з «Хорових розспівок» Є. Євпака;
- Добрати супровід до трьох мелодій в хоральній фактурі.

Тема 4.3. Нонакорди S та D групи

Завдання: - Інтонувати:- звукоряди мажору і мінору (натуральний гармонічний);

- ланцюжки діатонічних, характерних інтервалів за схемами;
- акордові послідовності з використанням нонакордів II, IV, V ступенів за схемами;
- Сольфеджувати:- одно- та двоголосні вправи з підручників;
- багатолосні вправи зі збірки Є. Євпака «Хорові розспівки»;
- чотириголосні вправи.
- Скласти 3 мелодії, що містять жанрові ознаки вальсу, полонезу, танго. Проспівати їх.

Семестр IV

Змістовий модуль VI.

Хроматизм. Відхилення.

Тема 6.1. Ладова альтерація мажору та мінору

Завдання: - Інтонувати:- звукоряди мажору з повною хроматизацією за зразками, запропонованими викладачем,- ланцюжком за схемою характерні та хроматичні інтервали з розв'язанням в тональностях B-dur, E-dur;

- Сольфеджувати: - одноголосні вправи з підручників; - двоголосні вправи з підручників
- багатолосні вправи зі збірки Є. Євпака «Хорові розспівки»; - робота над заданими 4-голосними гармонічними послідовностями
- Добрати два приклади творів з фаху на використання ладової альтерації мажору. Виписати і співати.

Тема 6.2. Гармонічні звороти в умовах ладової альтерації

Завдання: - Інтонувати:

- хроматичну гаму C, D, F, G в різних розмірах із складними ритмічними малюнком;
- хроматичні допоміжні до стійких ступенів у мажорі та мінорі (в тональностях до 3-х ключових знаків)
- гармонічну послідовність з альтерованими акордами в тональності до 3-х ключових знаків I – III – IV – VII^b – I – I^b – IV – II^{43#1#3} – K⁶⁴ – V⁷ – VI^b – IV^{7#1#3} – K⁶⁴ – V⁷ – I.
- Сольфеджувати:
  - одно-, двоголосні вправи з підручників (з попереднім аналізом ладових ускладнень)
  - триголосні вправи зі збірки «Хорові розспівки» Є. Євпака;
  - робота над заданими 4-голосними гармонічними послідовностями.

Тема 6.3. Відхилення в тональності першого ступеня спорідненості

Завдання: - Інтонувати:

звукоряди трьох видів мажору і мінору з метро-ритмічними труднощами в тональностях з 4-5 ключовими знаками;

мелодичні звороти, запропоновані викладачем, в тональностях до трьох ключових знаків; триголосні періоди поліфонічної фактури, запропоновані викладачем.

- Сольфеджувати:

одно-, двоголосні вправи з підручників;

триголосні вправи зі збірки «Хорові розспівки» Є. Євпака;

чотириголосні гармонічні послідовності з відхиленням в тональності субдомінанти;

- Скласти мелодію (вальс, босанова) з відхиленнями, добрати супровід і записати в нотному зошиті.

- Знайти в музичних творах з фаху приклади відхилень в тональності субдомінанти виписати, проспівати.

Критерії оцінювання самостійної роботи	К-сть балів
Студент надав декілька правильних визначень теоретичних понять з даної дисципліни згідно концепцій різних авторів. Творчо підійшов до виконання практичних завдань. Чисто інтонує практичні вправи, не припускаючись помилок у побудові заданих акордових та інтервальних послідовностей, а також вправ у ладах. Досконало записує мелодичну лінію та ритмічний малюнок самодиктанту.	5
Студент надав правильні визначення теоретичних понять з даної дисципліни. Творчо підійшов до виконання практичних завдань. Чисто інтонує практичні вправи, припускаючись окремих, незначних помилок у побудові заданих акордових та інтервальних послідовностей, а також вправ у ладах. Майже точно записує мелодичну лінію та ритмічний малюнок самодиктанту.	4
Студент надав неточні визначення теоретичних понять з даної дисципліни. Формально підійшов до виконання практичних завдань. Нечисто інтонує практичні вправи, припускаючись значних помилок у побудові заданих акордових та інтервальних послідовностей, а також вправ у ладах. Неточно записує мелодичну лінію та ритмічний малюнок самодиктанту.	3
Студент не в змозі надати визначення основних теоретичних понять з даної дисципліни. Не виконав практичне завдання. Нечисто інтонує практичні вправи. Не розуміє принципів побудови заданих інтервальних та акордових послідовностей, а також вправ у ладах. Не в змозі записати мелодичний та ритмічний малюнок самодиктанту.	0-2

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Модульний контроль здійснюється в письмовій формі та складається з таких видів роботи:

1. Запис музичного диктанту;
2. Виконання вправ у заданих тональностях та ладах;
3. Побудова заданих інтервальних послідовностей;
4. Побудова заданих акордових послідовностей;
5. Слуховий аналіз.

Критерії оцінювання модульного контролю	К-сть балів
Студент надав правильні, вичерпні відповіді на всі поставлені запитання.	21-25
Студент надав правильні відповіді на всі поставлені запитання, але припустився деяких, незначних помилок	16-20
Студент надав частково невірні відповіді на всі чи деякі поставлені запитання, припускається суттєвих помилок.	11-15
Студент не надав відповіді на поставлені запитання або надав їх, але з величезною кількістю помилок.	1-10

6.4. Форма проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Семестровий контроль в Університеті здійснюється у формі, передбаченій навчальним планом.

Наприкінці 3 семестру навчальним планом передбачено екзамен.

Наприкінці 4 семестру навчальним планом передбачено залік.

Форма проведення семестрового екзамену: комбінована

Тривалість проведення: 3 години

Максимальна кількість балів: 40

Критерії оцінювання:

по 8 балів за правильне написання одноголосного диктанту та по 8 балів за правильну відповідь на одне питання білету.

У кожному білеті по 4 питання.

- **30-40 балів** за правильне написання диктанту, виконання письмових завдань та спів вправ;

- **20-30 балів** за правильне написання диктанту, виконання письмових завдань та спів вправ з урахуванням окремих помилок;

- **10-20 балів** за написання диктанту, виконання письмових завдань та спів вправ з урахуванням значних помилок;

- **1-10 балів** за неправильне написання диктанту, виконання письмових завдань та спів вправ з великою кількістю значних помилок (неправильно побудовані інтервали, акорди, нечисте інтонування, ритмічні помилки та ін.)

Перелік допоміжних матеріалів: збірники для читання з аркуша, що вказані у списку літератури з робочої навчальної програми.

6.5. Орієнтовний перелік питань на семестровому екзамені:

1. Запис одноголосного диктанту.
2. Виконання у заданій тональності побудови ладів.
3. Виконання у заданій тональності побудови інтервальних або акордових послідовностей.
4. Читання з аркуша запропонованого одноголосного прикладу.
5. Слуховий аналіз.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з, можливими, незначними недоліками.
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімальний можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1 – 34 балів	Незадовільний з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів, то семестрові оцінки визначаються в установленому порядку в межах стобальної шкали, а підсумкова – як середня зважена оцінка.

Форми проміжного контролю визначаються кафедрою самостійно і чітко прописуються в робочій навчальній програмі.

Кількість балів, яку студент набрав під час вивчення дисципліни, оголошується на останньому практичному (семінарському, лабораторному) занятті.

Результати проміжного та підсумкового контролю знань зазначаються у відомості обліку успішності, а загальна підсумкова оцінка – в індивідуальному навчальному плані студента (ІНПС).

Семестровий контроль в Університеті здійснюється у формі, передбаченій навчальним планом.

**7. Навчально-методична карта дисципліни «Сольфеджіо» II курс
(змістовий модулі III-IV)**

Разом на II курс – 60 год., лабораторні – 28 год., самостійна робота – 13 год., МКР – 4 год., семестровий контроль — 15 год.							
Модулі	Змістовий модуль III				Змістовий модуль IV		
Назва модуля	Функціональні зв'язки акордів мажорно-мінорної системи				Гармонічне чотириголосся		
Кількість балів за модуль	122 бали				117 балів		
Лабораторні	3.1	3.2	3.3	3.4	4.1	4.2	4.3
Теми лабораторних робіт	Септакорд II ступеня та його обернення (1+10)*2=22	Септакорд VII ступеня та його обернення (1+10)*2=22	Внутрішньо-функціональне розв'язання головних септакордів ладу 1+10=11	Тризвуки побічних ступенів ладу (1+10)*2=22	Гармонічне чотириголосся в тісному розташуванні (1+10)*2=22	Гармонічне чотириголосся в широкому розташуванні (1+10)*2=22	Нонакорди S та D групи (1+10)*3=33
Самостійна робота	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.	5 б.
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 3 (25 балів)				Модульна контрольна робота 4 (25 балів)		
Підсумковий контроль	III семестр – екзамен. Всього до екзамену – 239 балів, коефіцієнт – $239 : 60 = 3,98$						

**7. Навчально-методична карта дисципліни «Сольфеджіо» II курс
(Змістовий модуль VI)**

Разом за модуль – 30 год., лабораторні – 14 год., самостійна робота – 14 год., МКР – 2 год.			
Модулі	Змістовий модуль VI		
Назва модуля	Хроматизм. Відхилення		
Кількість балів за модуль	117 балів		
Лабораторні	6.1	6.2	6.3
Теми лабораторних робіт	Ладова альтерація мажору та мінору. (1+10 балів)*3=33 бали	Гармонічні звороти в умовах ладової альтерації. (1+10 балів)*2=22 бали	Відхилення в тональності першого ступеня спорідненості. (1+10 балів)*2 =22 бали
Самостійна робота	5 б.	5 б.	5 б.
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота (25 балів)		
Підсумковий контроль	Всього –117 балів, коефіцієнт – 1,17		

8.Рекомендовані джерела

Основні

1. Вознюк П. Т., Поляковська С. П. Гармонія: навчально-методичний посібник з мелодіями для гармонізації. - Вінниця : Нова Книга, 2019. - 144 с.
2. Іванова О.В. Практичні завдання з фортепіано у курсі гармонії з аудіоприкладами: посібник. - Київ, 2019. - 21 с.
3. Качмар О. Основи теорії музики: методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи для студентів I курсу. Освітньо-кваліфікаційний рівень "Бакалавр"/Качмар О. Івано-Франківськ: НАІР, 2015. - 32 с
4. Кречко Н.М.. Музичне мистецтво України (питання історії, педагогіки, питання виконавства, музичне мистецтво в творчих персоналіях) : колективна монографія. - Київ : Ліра-К, 2017. - 204 с.
5. Мартинюк Л. В. Сольфеджіо (інтонаційні вправи). - Кам'янець - Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2014. - 62 с.
6. Павленко Т. Сольфеджіо на основі українських народних пісень : нотне видання . - 2017 : Музична Україна, 2019. - 112 с.
7. Сольфеджіо на основі сучасної джазової та естрадної музики: навчальний посібник. - Вінниця : Нова Книга, 2013. - 148 с.
8. Сінельнікова В. В., Попова А. Б.. Актуальні аспекти сучасного українського музичного мистецтва : монографія /. - Київ : Ліра-К, 2017. - 212 с.
9. Черкасов В. Ф. Теорія і методика музичної освіти: навчальний посібник. - Київ : Академія, 2016. - 240 с.
10. Шульгіна В. Д. Українська музична педагогіка: підручник – Київ : НАКККіМ, 2016. - 264 с.

Додаткові

1. Афоніна О. С. Сольфеджіо : навчальний посібник. - Вінниця : Нова Книга, 2013. - 223 с.
2. Афоніна О.С. Сольфеджіо (6-7кл.). К.: Мелосвіт, 2006.
3. Мілка Є., Шевченко М. Гармонічне сольфеджіо / Є. Мілка, М. Шевченко. – Київ, 1978.
4. Смаглій Г. А., Маловик Л. В. Основи теорії музики 2. вид., доп. і перероб. / Г. Смаглій, Л. Маловик. – Харків : Факт, 2001. – 384 с.
5. Смаглій Г.А., Маловик Л.В.Основи теорії музики: Підручник для навчальних закладів освіти, культури і мистецтв. – 2 – ге вид., і перероб.– Х : Факт, 2001.– С. 20, 24.
- 6.Столова Є. Музичний диктант (двоголосся, триголосся і чотириголосся) / Є. Столова. – Київ : Муз. Україна, 1978.
- 7.Флис В., Якуб'як Я. *Сольфеджіо* для 1-4 класів. Підручники для музичних шкіл. Музична Україна, 1987

8.Стронько Б. Ю. Диктанти з сольфеджіо (одноголосні, інтервально-акордові, гармонічні), аудіо-диск. Навчальний посібник для вищих навчальних закладів культури і мистецтв I-II рівнів акредитації / Б. Стронько. – Вінниця : Нова Книга, 2008.

8.Додаткові ресурси

1. Іванова О.В. Практичні завдання з фортепіано у курсі гармонії з аудіоприкладами: посібник. - Київ, 2019. - 21 с. <https://cutt.ly/O8mt4oH>
2. Черкасов В. Ф. Теорія і методика музичної освіти: навчальний посібник. - Київ : Академія, 2016. - 240 с. <https://cutt.ly/i8mfyzs>
3. Шульгіна В. Д. Українська музична педагогіка: підручник – Київ : НАКККіМ, 2016. - 264 с. <https://cutt.ly/Q8mtS7Y>